

ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสัตว์จากการทารุณกรรม และการจัดสวัสดิภาพสัตว์¹

ขวัญฤทัย ศรียะวงษ์²

ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสัตว์นั้นมีมาตั้งแต่อดีตกาล จะเห็นได้จากสมัยโบราณกาลมนุษย์ออกล่าสัตว์เพื่อนำมาบริโภคเป็นอาหาร มีการนำชิ้นส่วนของสัตว์เช่น เขา หนัง ขน มาทำเป็นเครื่องนุ่งห่ม และมีการใช้สัตว์เป็นแรงงานโดยการใช้สัตว์เป็นพาหนะลำเลียงสินค้า หรือแม้กระทั่งใช้สัตว์ทำสงคราม เป็นต้น จึงถือได้ว่าสัตว์มีความสำคัญกับมนุษย์มาอย่างช้านาน การคุ้มครองสัตว์จึงมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เมื่อมนุษย์ต้องการใช้ประโยชน์จากสัตว์ ทำให้มนุษย์มีอำนาจในการที่จะกระทำการอันเป็นการควบคุมสัตว์ให้อยู่ภายใต้ความเชื่อฟังของตนเอง จึงนำไปสู่ปัญหาการกระทำอันเป็นการทารุณกรรมต่อสัตว์ ในปัจจุบันหลายประเทศได้มีความตระหนักถึงการคุ้มครองสัตว์จากการถูกทารุณกรรม และการจัดสวัสดิภาพความเป็นอยู่ของสัตว์ ทำให้เกิดแนวคิดในการกำหนดมาตรการทางกฎหมายมาใช้ในการป้องกันสัตว์จากการถูกทารุณกรรม ซึ่งประเทศไทยก็ได้มีการจัดทำกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสัตว์ไว้หลายฉบับ เริ่มตั้งแต่ประมวลกฎหมายอาญาที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 381 เกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์ หรือการฆ่าสัตว์ โดยให้ได้รับทุกขเวทนานอนไม่จำเป็น และมาตรา 382 เป็นเรื่องการใช้สัตว์ทำงานจนเกินสมควร แต่เป็นเพียงความผิดลหุโทษเท่านั้น ต่อมาจึงได้มีการร่างกฎหมายขึ้นมาเพื่อคุ้มครองป้องกันการทารุณกรรมสัตว์โดยเฉพาะ อันใช้บังคับในสังคมปัจจุบัน คือ พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ.2557 มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 27 ธันวาคม พ.ศ.2557 เป็นต้นไป โดยมีเจตนารมณ์ในการให้ความคุ้มครองให้ได้รับความคุ้มครองมิให้ถูกกระทำการทารุณกรรม และการนำสัตว์มาเลี้ยงจะต้องจัดสวัสดิภาพให้เหมาะสมตามประเภทและชนิดของสัตว์

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ทำให้ทราบว่า ปัญหาการทารุณกรรมสัตว์ก็มีได้ลดน้อยลงไป อันเนื่องมาจากสภาพปัญหาทางกฎหมายของพระราชบัญญัตินี้ ผู้ศึกษาจึงขอเสนอประเด็นปัญหาบางประการซึ่งสรุปได้ดังต่อไปนี้

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่องปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสัตว์จากการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ประเทือง ธนิยผล และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ จตุพร วงศ์ทองสรรค์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐ สันตาสว่าง

²นักศึกษานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง (สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดเชียงใหม่) คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ประเด็นปัญหาประการแรกเกี่ยวกับการกำหนดลักษณะของการกระทำที่เป็นการทารุณกรรมสัตว์ ในพระราชบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดห้ามกระทำการทารุณกรรมสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควรไว้ในมาตรา 20 ซึ่งการกระทำในลักษณะใดจะเป็นการกระทำทารุณกรรมนั้น ต้องพิจารณาจากคำนิยามของการทารุณกรรมที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 3 กล่าวคือ "การทารุณกรรม หมายความว่า การกระทำหรือละเว้นการกระทำใดๆ ที่ทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมานไม่ว่าทางร่างกายหรือจิตใจ ได้รับความเจ็บปวดความเจ็บป่วย ทุพพลภาพ หรืออาจมีผลทำให้สัตว์นั้นตาย และให้หมายความรวมถึงการใช้สัตว์เพื่อการ สัตว์เจ็บป่วย สัตว์ชราหรือสัตว์ที่กำลังตั้งท้อง เพื่อแสวงหาประโยชน์ ใช้สัตว์ประกอบภารกิจ ใช้สัตว์ทำงานจนเกินสมควรหรือใช้ให้ทำงานอันไม่สมควร เพราะเหตุที่สัตว์นั้นเจ็บป่วย ชราหรืออ่อนอายุ" แต่อย่างไรก็ตามความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์แม้จะมีการกำหนดนิยามความหมายคำว่า "การทารุณกรรม" ไว้เป็นพิเศษในมาตรา 3 แล้วก็ตาม แต่การกำหนดความหมายนั้นก็ยังเป็นการให้ความหมายที่มีลักษณะที่กว้างจนเกินไป ไม่บัญญัติไว้อย่างแน่ชัด ทำให้ต้องอาศัยการตีความกฎหมายเข้ามาเป็นตัวช่วยว่า การกระทำใดที่เรียกว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์ และการกระทำใดเป็นความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควรตามมาตรา 20 การบัญญัติกฎหมายในลักษณะดังกล่าวนี้ อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งต่อการตีความกฎหมายของผู้บังคับใช้กฎหมายด้วยตนเอง หรือระหว่างผู้บังคับใช้กฎหมาย และผู้ถูกบังคับใช้กฎหมายได้อีกด้วย ท้ายที่สุดเมื่อคดีทารุณกรรมสัตว์เหล่านี้ได้เป็นคดีขึ้นสู่การพิจารณาในชั้นศาล อาจส่งผลกระทบในกรณีศาลอาจพิพากษาพิพลาตคลาดเคลื่อน ไม่อาจวางแนวบรรทัดฐานของคำพิพากษาที่ตรงกันได้ อีกทั้งอาจทำให้ประชาชนที่ติดตามและรับทราบข่าวสารเกิดความเข้าใจลักษณะของการกระทำที่เป็นการทารุณกรรมที่ผิดพลาดไปจากความหมายที่แท้จริง

ผู้ศึกษาเห็นว่าควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 มาตรา 20 ให้มีความชัดเจนว่าการกระทำใดบ้างถือเป็นการทารุณกรรมสัตว์ที่ไม่มีเหตุอันสมควร เพื่อมิให้เกิดปัญหาในการตีความระหว่างผู้ใช้กฎหมายกับผู้ถูกบังคับใช้กฎหมาย

ประเด็นปัญหาประการที่สองเกี่ยวกับการพิสูจน์ความรับผิดชอบในความผิดฐานปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใดๆ ให้สัตว์นั้นพ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควร ซึ่งมาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ.2557 กำหนดว่า ห้ามมิให้เจ้าของสัตว์ปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใดๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควร จะเห็นได้ว่าการที่จะสามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามพระราชบัญญัตินี้ มาตรา 23 ได้นั้น ประการแรก ต้องทราบก่อนว่าใครเป็นเจ้าของสัตว์ที่กระทำการปล่อย หรือละทิ้งสัตว์ แต่ในทางปฏิบัติ การที่จะพิสูจน์ว่าใครเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์หรือผู้ครอบครองสัตว์นั้นทำได้ยาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งสุนัขและแมว เนื่องจากในปัจจุบันประเทศไทยไม่ได้มีกฎหมายกำหนดให้เจ้าของสัตว์ หรือผู้ครอบครองสัตว์ดำเนินการนำสัตว์เลี้ยงมาจดทะเบียนและฝังไมโครชิปที่ตัวสัตว์เพื่อระบุความเป็นเจ้าของสัตว์ จึงส่งผลให้ปัจจุบันคนในสังคมไม่เกรงกลัวที่จะกระทำการปล่อย หรือ

ละทิ้งสัตว์ หรือทอดทิ้งสัตว์ ก่อให้เกิดปัญหาสัตว์จรจัด และการขาดมาตรการในการระบุความเป็นเจ้าของสัตว์ดังกล่าวนำไปสู่การที่ไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้

ผู้ศึกษาเห็นว่าควรมีการกำหนดให้มีการขึ้นทะเบียนสัตว์ซึ่งจะเป็นวิธีการที่เข้ามาช่วยในการควบคุมปริมาณสัตว์เลี้ยง และควบคุมจำนวนของสุนัขหรือแมวจรจัดไม่ให้มีเยอะมากเกินไปด้วย อีกทั้งยังเป็นตัวช่วยในการสืบหาหรือนำตัวผู้กระทำความผิดในกรณีที่มีการปล่อยหรือละทิ้งให้สัตว์พ้นจากความดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควรตามมาตรา 23 มารับผิดตามกฎหมายฉบับนี้

ประเด็นปัญหาประการที่สามเกี่ยวกับความรับผิดชอบในความเสียหายอันเกิดจากสัตว์ที่ไม่มีเจ้าของไปก่อให้เกิดอันตราย เนื่องจากปัญหาปล่อย หรือทอดทิ้งสัตว์นั้น มีผลทำให้เกิดปัญหาสัตว์จรจัด อันเป็นการก่อให้เกิดผลกระทบต่อชีวิตร่างกาย สุขอนามัย รวมถึงก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญให้แก่ผู้ที่อาศัยอยู่ในระแวกนั้น จึงอาจนำไปสู่ปัญหาว่าถ้าสัตว์จรจัดก่อความเสียหาย ใครจะเป็นผู้รับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นดังกล่าว ผู้เสียหายจะสามารถเรียกค่าเสียหายจากหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นซึ่งมีบทบาทในการดูแลสัตว์ในท้องถิ่นนั้นได้หรือไม่ เนื่องจากพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ.2557 มาตรา 26 ได้บัญญัติไว้ในกรณีที่พบสัตว์ถูกปล่อย ละทิ้ง หรือไม่มีเจ้าของ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้แก่สัตว์อย่างเหมาะสมเพียงเท่านั้น มิได้บัญญัติไว้ถึงสิทธิในการได้รับการเยียวยาความเสียหายของประชาชนที่ได้รับความเสียหายจากสัตว์จรจัดหรือสัตว์ที่ไม่มีเจ้าของจากพนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าว จึงมีปัญหว่าประชาชนที่ได้รับความเสียหายจากสัตว์จรจัดหรือสัตว์ที่ไม่มีเจ้าของจะสามารถเรียกค่าเสียหายได้จากหน่วยงานรัฐได้หรือไม่

ผู้ศึกษาเห็นว่า ควรแก้กฎหมายให้หน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นมีส่วนในการรับผิดชอบในความเสียหายของสัตว์ที่ไม่มีเจ้าของที่เจ้าของปล่อยปละ ละทิ้ง หรือสัตว์จรจัดที่ไปทำความเสียหายให้แก่ประชาชนอย่างชัดเจน โดยแก้ไขเพิ่มเติมในมาตรา 26 ประกอบกับควรแก้ไขระบุพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ชัดเจนว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ได้แก่ใครบ้าง ทั้งนี้ควรต้องระบุให้หน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามบทนิยามในมาตรา 3 ด้วย

ปัญหาประการสุดท้ายเกี่ยวกับการกำหนดอัตราโทษ และวิธีการลงโทษ ในการกำหนดมาตรการทางกฎหมายมาใช้ในการป้องกันสัตว์จากการถูกทารุณกรรม ซึ่งได้แก่โทษจำคุก และโทษปรับนั้น สามารถแยกเป็นประเด็นปัญหาได้สามประเด็นดังนี้

ประเด็นแรก ในส่วนความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ.2557 มาตรา 31 ได้กำหนดอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 40,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เพียงมาตราเดียว ไม่ว่าการกระทำทารุณกรรมสัตว์นั้นจะก่อให้เกิดผลที่ร้ายแรงหรือไม่ร้ายแรงเพียงใดก็ตาม ก็ยังคงต้องรับผิดในอัตราเดียวกันไม่ว่าจะเป็นการทารุณกรรมที่ทำให้สัตว์ถึงแก่ความตาย หรือทำ

ให้สัตว์ได้รับอันตรายสาหัส หรือทำให้สัตว์ได้รับบาดเจ็บ หรือแม้แต่ได้รับบาดเจ็บเพียงเล็กน้อยก็ตาม ก็ยังคงรับผิดชอบร่วมกันตามมาตรา 31 ทำให้เห็นว่าอัตราโทษความผิดไม่ได้สัดส่วนที่เหมาะสมกับผลของการกระทำที่เกิดขึ้น จึงส่งผลให้ยังไม่สามารถที่จะแก้ไขหรือห้ามปรามแก่ตัวผู้กระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพมากเท่าที่ควร

ผู้ศึกษาเห็นควรให้มีการบัญญัติเพิ่มเติมในส่วนอัตราโทษทั้งในด้านโทษจำคุกและโทษปรับตามความร้ายแรงของผลความเสียหายที่เกิดจากการกระทำความผิด ทั้งนี้ จะขอเพิ่มเติมอัตราโทษโดยพิจารณาจากอัตราโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 290 , 295 , 296 ประกอบ 289(5) และ 297

ประเด็นต่อมา ในส่วนอัตราโทษกรณีความผิดฐานไม่จัดสวัสดิภาพสัตว์ให้เหมาะสมตามมาตรา 32 พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ.2557 ซึ่งได้กำหนดเพียงอัตราโทษปรับไม่เกิน 40,000 บาท เพียงอย่างเดียวเท่านั้น มิได้กำหนดโทษจำคุกไว้เช่นเดียวกับความผิดทารุณกรรมสัตว์ตามมาตรา 31 จะเห็นได้ว่าอัตราโทษในกรณีของการจัดสวัสดิภาพให้แก่สัตว์อย่างไม่เหมาะสม มีความร้ายแรงน้อย ทำให้ไม่สามารถหยุดยั้งการละเมิดสิทธิของสัตว์จากการกระทำความผิดดังกล่าวในอนาคตได้

ผู้ศึกษาเห็นว่าควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมอัตราโทษจำคุกในกรณีของการกระทำความผิดฐานการจัดสวัสดิภาพแก่สัตว์ไม่เหมาะสมในมาตรา 32 ในลักษณะแบ่งตามความร้ายแรงของผลที่เกิดจากการกระทำอันเป็นการจัดสวัสดิภาพแก่สัตว์ไม่เหมาะสม เพื่อเป็นการยับยั้งป้องกันและห้ามปรามไม่ให้มีการกระทำความผิดซ้ำอีกในภายหน้า

ประเด็นสุดท้ายเกี่ยวกับกรณีของนิติบุคคลเป็นผู้กระทำความผิด เนื่องจากการกระทำการทารุณกรรมของนิติบุคคลเป็นการกระทำที่ส่งผลกระทบต่อสัตว์จำนวนมากว่าการกระทำของบุคคลคนเดียว แต่เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ.2557 ไม่ว่าจะเป็นความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์ตามมาตรา 20 หรือกระทำความผิดฐานจัดสวัสดิภาพให้แก่สัตว์ไม่เหมาะสม ตามมาตรา 22 , 23 และ 24 ได้กำหนดอัตราโทษไว้ทั้งโทษจำคุก และปรับ ซึ่งเป็นการกำหนดอัตราโทษไว้สำหรับบุคคลธรรมดาทั่วไปหรือผู้กระทำผิดเพียงคนเดียวเท่านั้น มิได้กำหนดบทลงโทษสำหรับนิติบุคคลไว้เป็นการเฉพาะ และเนื่องจากนิติบุคคลสามารถรับผิดชอบทางอาญาได้เพียงโทษปรับหรือริบทรัพย์เท่านั้น จะเห็นได้ว่า หากนิติบุคคลเป็นผู้กระทำความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์ตามมาตรา 20 หรือกระทำความผิดฐานจัดสวัสดิภาพให้แก่สัตว์ไม่เหมาะสม ตามมาตรา 22 , 23 และ 24 นั้น นิติบุคคลก็เพียงแต่ต้องรับโทษปรับตามมาตรา 31 หรือ 32 เพียง 40,000 บาทเท่านั้น ถือเป็นจำนวนที่น้อยมากสำหรับสภาพของนิติบุคคล เมื่อเทียบกับความเสียหายที่เกิดขึ้นและขนาดโครงสร้างขององค์กรอันเป็นบทลงโทษที่ไม่มีผลกระทบต่อการณ์การใด ๆ ของนิติบุคคลแต่ประการใด

ผู้ศึกษาเห็นควรให้มีการบัญญัติขึ้นเพิ่มเติมในบทลงโทษปรับแก่ผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคลในอัตราที่สูงกว่าอัตราโทษของการกระทำความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพให้แก่สัตว์อย่างไม่เหมาะสมของกรณีบุคคลธรรมดาเป็นผู้กระทำความผิดดังเช่นในความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์

หลังจากที่ได้มีการศึกษาประเด็นปัญหาข้อกฎหมายที่เกิดจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ.2557 ที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้ศึกษาพบว่ามีข้อเสนอแนะ คือ

1. ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดลักษณะของการกระทำที่เป็นการทารุณกรรมสัตว์

ผู้ศึกษาขอเสนอแนะให้แก้ไขมาตรา 20 โดยเพิ่มวรรคสอง โดยใช้ถ้อยคำต่อไปนี้

“มาตรา 20 ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการอันเป็นการทารุณกรรมสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควร

การกระทำอันเป็นการทารุณกรรมสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้หมายความรวมถึงการกระทำความดังต่อไปนี้

(1) กักขังสัตว์หรือล่ามโซ่สัตว์ไว้ในที่คับแคบหรือกลางแจ้งกลางฝนเป็นเวลานานทำให้หวาดกลัวและเจ็บป่วย

(2) กักขังสัตว์ที่เป็นปฏิปักษ์ไว้ในกรงหรือที่อาศัยในที่เดียวกันทำให้สัตว์ทำร้ายซึ่งกันและกัน

(3) ควบคุมและกักขังสัตว์จนสัตว์ไม่สามารถแสดงพฤติกรรมตามธรรมชาติได้

(4) เมียน ทุบตี ฟัน แทง เผา ลวก หรือกระทำการอื่นใดในลักษณะที่สัตว์ได้รับทุกข์เวทนา ซึ่งมีผลทำให้สัตว์เจ็บป่วย พิกัด หรือตาย

(5) นำสัตว์มาต่อสู้หรือประลองกัน โดยไม่คำนึงถึงอันตรายของสัตว์

(6) ฆ่า หรือทำร้ายสัตว์โดยลู่แก้อโหส

(7) สัตว์ได้รับทุกข์ทรมาน หรือตายจากการอดอยาก ขาดอาหาร น้ำ หรือการพักผ่อน

(8) ฝึก หรือใช้งานสัตว์อย่างทารุณ

(9) ใช้สัตว์ทำงานจนเกินสมควร หรือใช้ในการกระทำผิดกฎหมาย หรือใช้ทำงานอันไม่เหมาะสมกับชนิดและสภาพของสัตว์ หรือใช้สัตว์ทำงานเมื่อสัตว์นั้นเจ็บป่วย ชรา อ่อนอายุ ใกล้คลอดหรือพิกัด

(10) ใช้อาย หรือสารพิษ หรือสารอันตราย เพื่อให้สัตว์ได้รับอันตราย หรือควบคุมทุกข์ทรมานหรือตาย

(11) ใช้พาหนะที่ไม่เหมาะสมแก่การขนส่งหรือเคลื่อนย้ายสัตว์ ทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมาน เจ็บป่วยหรือตาย

(12) เลี้ยงหรือกักขังสัตว์ในที่คับแคบ ทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมาน บาดเจ็บ หรือตาย

(13) การกระทำการใด ๆ ให้สัตว์เสียรูปร่างหรือพิการโดยไม่จำเป็น

(14) บริโภคสัตว์ขณะที่ยังมีชีวิตอยู่

(15) สังวาส หรือใช้สัตว์ประกอบภารกิจ”

2. ปัญหาเกี่ยวกับการพิสูจน์ความรับผิดชอบในความผิดฐานปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์นั้น
พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควร

ผู้ศึกษาขอเสนอแนะให้แก้ไขโดยการกำหนดเพิ่มเติมไว้หมวด 6 การจัดสวัสดิภาพสัตว์ เป็นมาตรา 22/1 โดยใช้ถ้อยคำต่อไปนี้

“ มาตรา 22/1 เจ้าของสัตว์ต้องนำสุนัขหรือแมวไปจดทะเบียน ณ สำนักงานเขตท้องที่ หรือเทศบาล
ในท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่ ภายใน 120 วัน นับแต่วันที่สุนัขเกิด หรือภายใน 30 วัน นับแต่วันที่นำสุนัขมาเลี้ยงใน
ท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่ด้วยตนเอง หรือมอบอำนาจให้ผู้อื่นไปทำการแทนได้ หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่
เกิน 5,000 บาท”

3. ปัญหาความรับผิดชอบในความเสียหายอันเกิดจากสัตว์ไม่มีเจ้าของไปก่อให้เกิดอันตราย

ผู้ศึกษาขอเสนอแนะให้แก้ไขมาตรา 26 โดยเพิ่มวรรคสอง โดยใช้ถ้อยคำต่อไปนี้

“มาตรา 26 ในกรณีที่พบสัตว์ถูกปล่อย ละทิ้ง หรือไม่มีเจ้าของ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการ
จัดสวัสดิภาพให้แก่สัตว์อย่างเหมาะสม

หากปรากฏว่าสัตว์ที่ถูกปล่อย ละทิ้ง หรือไม่มีเจ้าของในวรรคหนึ่ง ได้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่
ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินของบุคคล ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการชดเชยค่าเสียหายแก่บุคคลนั้นด้วย”

อีกทั้งผู้ศึกษาขอเสนอแนะให้หน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามบทนิยามใน
มาตรา 3 ด้วย โดยใช้ถ้อยคำต่อไปนี้ “มาตรา 3 พนักงานเจ้าหน้าที่ หมายความว่า ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้
ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ อันได้แก่ พนักงานเจ้าหน้าที่ในสังกัดสำนักงานเขต เทศบาล และกรมปศุสัตว์”

4. ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดอัตราโทษ และวิธีการลงโทษ

4.1 ความไม่เหมาะสมของอัตราโทษฐานความผิดทารุณกรรมสัตว์ มาตรา 31

ผู้ศึกษาขอเสนอแนะให้แก้ไขมาตรา 31 โดยใช้ถ้อยคำต่อไปนี้

“มาตรา 31 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 20 ต้องระวางโทษ

(1) หากกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 20 เป็นเหตุให้สัตว์ถึงแก่ความตาย ต้อง
ระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี ปรับไม่เกิน 60,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(2) หากกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 20 เป็นเหตุให้สัตว์ได้รับบาดเจ็บสาหัส
หรือการสูญเสียความสามารถในการดำรงชีวิตของตนเอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี ปรับไม่เกิน
40,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(3) หากกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 20 เป็นเหตุให้สัตว์ได้รับบาดเจ็บทางร่างกาย แต่ไม่ถึงแก่ความตาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี ปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ”

4.2 ความไม่เหมาะสมของอัตราโทษฐานความผิดไม่จัดสวัสดิภาพให้แก่สัตว์อย่างเหมาะสม มาตรา

32

ผู้ศึกษาขอเสนอแนะให้แก้ไขมาตรา 32 โดยใช้ถ้อยคำต่อไปนี้

“มาตรา 32 เจ้าของสัตว์หรือผู้ใดไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดตามมาตรา 22 มาตรา 24 หรือฝ่าฝืนมาตรา 23 ต้องระวางโทษ

(1) หากกระทำการอันเป็นการไม่ปฏิบัติตามมาตรา 22 มาตรา 24 หรือฝ่าฝืนมาตรา 23 เป็นเหตุให้สัตว์ถึงแก่ความตาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี ปรับไม่เกิน 60,000 บาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

(2) หากกระทำการอันเป็นการไม่ปฏิบัติตามมาตรา 22 มาตรา 24 หรือฝ่าฝืนมาตรา 23 เป็นเหตุให้สัตว์ได้รับบาดเจ็บสาหัส หรือการสูญเสียความสามารถในการดำรงชีวิตของตนเอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน ปรับไม่เกิน 40,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(3) หากกระทำการอันเป็นการไม่ปฏิบัติตามมาตรา 22 มาตรา 24 หรือฝ่าฝืนมาตรา 23 เป็นเหตุให้สัตว์ได้รับบาดเจ็บทางร่างกาย แต่ไม่ถึงแก่ความตาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือน ปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ”

4.3 อัตราโทษในความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์ในกรณีนิติบุคคล

ผู้ศึกษาขอเสนอแนะให้แก้ไขใหม่เป็นการเพิ่มบทบัญญัติมาตรา 31/1 โดยใช้ถ้อยคำต่อไปนี้

“มาตรา 31/1 หากกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 20 เกิดจากการดำเนินการของสมาคม มูลนิธิ หรือนิติบุคคลอื่น ไม่ว่าเป็นของภาครัฐ หรือเอกชน ซึ่งมีวัตถุประสงค์หรือดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวกับการป้องกันการทารุณกรรมหรือจัดสวัสดิภาพสัตว์ ไม่ว่าจะมีวัตถุประสงค์แสวงหากำไรหรือรายได้หรือไม่ ให้ผู้มีอำนาจทำการแทนสมาคม มูลนิธิ หรือนิติบุคคล ดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) หากการดำเนินการของสมาคม มูลนิธิ หรือนิติบุคคลอื่น อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 20 เป็นเหตุให้สัตว์ถึงแก่ความตาย ต้องระวางปรับไม่เกิน 100,000 บาท

(2) หากการดำเนินการของสมาคม มูลนิธิ หรือนิติบุคคลอื่น อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 20 เป็นเหตุให้สัตว์ได้รับบาดเจ็บสาหัส หรือการสูญเสียความสามารถในการดำรงชีวิตของตนเอง ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 80,000 บาท

(3) หากการดำเนินการของสมาคม มูลนิธิ หรือนิติบุคคลอื่น อันเป็นการฝ่าฝืน มาตรา 20 เป็นเหตุให้สัตว์ได้รับบาดเจ็บทางร่างกาย แต่ไม่ถึงแก่ความตาย ต้องระวางโทษ ปรับไม่เกิน 60,000 บาท

(4) หากการดำเนินการของสมาคม มูลนิธิ รวมถึงนิติบุคคล อันเป็นการฝ่าฝืน มาตรา 20 ได้กระทำต่อสัตว์เกินกว่า 3 ตัวขึ้นไป และมีผลเกิดขึ้นแก่สัตว์ตาม (1) (2) (3) ต้องระวางโทษปรับเป็น 3 เท่าของระวางโทษตามที่กำหนดไว้ข้างต้น”

รวมทั้งในบทกำหนดโทษในกรณีความผิดฐานจัดสวัสดิภาพสัตว์ไม่เหมาะสม ผู้ศึกษาเห็นควร เพิ่มบทบัญญัติเป็นมาตรา 32/1 โดยใช้ถ้อยคำต่อไปนี้

“มาตรา 32/1 หากกระทำการอันเป็นการไม่ปฏิบัติตามมาตรา 22 มาตรา 24 หรือฝ่าฝืนมาตรา 23 เกิดจากการดำเนินการของสมาคม มูลนิธิ หรือนิติบุคคลอื่น ไม่ว่าเป็นของภาครัฐ หรือเอกชน ซึ่งมีวัตถุประสงค์ หรือดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวกับการป้องกันการทารุณกรรมหรือจัดสวัสดิภาพสัตว์ ไม่ว่าจะมิวัตถุประสงค์ แสวงหากำไรหรือรายได้ หรือไม่ ให้ ผู้มีอำนาจทำการแทนสมาคม มูลนิธิ หรือนิติบุคคลอื่น ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(1) หากการดำเนินการของสมาคม มูลนิธิ รวมถึงนิติบุคคล อันเป็นการไม่ ปฏิบัติตามมาตรา 22 มาตรา 24 หรือฝ่าฝืนมาตรา 23 เป็นเหตุให้สัตว์ถึงแก่ความตาย เป็นเหตุให้สัตว์ถึงแก่ความ ตาย ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 100,000 บาท

(2) หากการดำเนินการของสมาคม มูลนิธิ รวมถึงนิติบุคคล อันเป็นการไม่ ปฏิบัติตามมาตรา 22 มาตรา 24 หรือฝ่าฝืนมาตรา 23 เป็นเหตุให้สัตว์ถึงแก่ความตาย เป็นเหตุให้สัตว์ได้รับ บาดเจ็บสาหัส หรือการสูญเสียความสามารถในการดำรงชีวิตของตนเอง ต้องระวางโทษ ปรับไม่เกิน 80,000 บาท

(3) หากการดำเนินการของสมาคม มูลนิธิ รวมถึงนิติบุคคล อันเป็นการไม่ ปฏิบัติตามมาตรา 22 มาตรา 24 หรือฝ่าฝืนมาตรา 23 เป็นเหตุให้สัตว์ถึงแก่ความตาย เป็นเหตุให้สัตว์ได้รับ บาดเจ็บทางร่างกาย แต่ไม่ถึงแก่ความตาย ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 60,000 บาท

(4) หากการดำเนินการของสมาคม มูลนิธิ รวมถึงนิติบุคคล อันเป็นการไม่ ปฏิบัติตามมาตรา 22 มาตรา 24 หรือฝ่าฝืนมาตรา 23 เป็นเหตุให้สัตว์ถึงแก่ความตาย ได้กระทำต่อสัตว์เกินกว่า 3 ตัวขึ้นไป และมีผลเกิดขึ้นแก่สัตว์ตาม (1) (2) (3) ต้องระวางโทษปรับเป็น 3 เท่าของระวางโทษตามที่กำหนดไว้ ข้างต้น”

เอกสารอ้างอิง

ทศพร ปันทะ,“ปัญหาการใช้บังคับกฎหมายในการคุ้มครองสัตว์ตามพระราชป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และ
การจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ.2557.”,วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยพายัพ,2563.

ยศศักดิ์ โกไศยกานนท์.กฎหมายป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์.กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์นิติธรรม,2562.

สถาบันพระปกเกล้า.ปัญหาเกี่ยวกับการบังคับของพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพ
สัตว์ พ.ศ.2557.พิมพ์ครั้งที่ 1.(กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า ,2562).